

Llengües en contacte

Monolingüisme, bilingüisme, plurilingüisme

Les comunitats lingüístiques viuen en contacte directe, no aïllades. El coneixement d'altres llengües possibilita la intercomunicació dels pobles. Conèixer una llengua diferent de la pròpia és un fet relativament normal.

S'ha de tenir en compte que al món hi ha més de 6.000 llengües i menys de 200 estats. Per tant, el més normal és que dins d'un mateix estat convisquin diverses llengües.

El monolingüisme estatal és una situació rara. Sovint s'explica que a Europa només Islàndia, Albània o Portugal disposen d'una sola comunitat lingüística. I fins i tot el cas de Portugal seria dubtós, perquè té zones de parla lleonesa.

En canvi a Papua-Nova Guinea es parlen més de 800 llengües.

A l'Estat espanyol, el 40% de la població viu en una comunitat autònoma amb dues llengües oficials.

Llengua minoritària

Llengua minoritzada

No tota llengua minoritària és una llengua minoritzada.

El danès, el suec, no són en cap cas llengües minoritzades, ja que són oficials i de ple ús en el seu territori.

El castellà, a Puerto Rico o a les Filipines és una llengua en procés de minorització.

El català....

El català no és una llengua minoritària (més de 10 milions d'usuaris).

Sí que és una llengua encara minoritzada perquè pateix un procés de retracció dels seus usos públics en la pròpia comunitat lingüística, en benefici d'una segona llengua, sigui o no la pròpia del territori.

El bilingüisme

En principi cal dir que el bilingüisme és un **concepte ambigu** que s'ha utilitzat sovint pels governants per amagar un procés de **substitució lingüística**.

Les societats no són bilingües, ho són els individus.

Un individu pot ser bilingüe, trilingüe... segons el nombre de llengües que domini. De totes formes podem parlar de diferents tipus de bilingüisme: individual, social i territorial.

Tipus de bilingüisme

1. Bilingüisme individual

Relacionat amb el poliglòtisme. Una persona parla dues llengües (encara que en pot parlar moltes més). N'hi ha de diferents tipus:

Bilingüisme **passiu** i bilingüisme **actiu**: el parlant coneix dues llengües però una no l'empra (passiu); o coneix i empra les dues llengües (actiu).

Bilingüisme **simètric** i **asimètric**: és simètric si el parlant domina per igual les dues llengües en tots els àmbits d'ús. Si no, és asimètric.

Bilingüisme **instrumental**: un individu aprèn una llengua per raons laborals o econòmiques.

Bilingüisme **integratiu**: s'aprèn una llengua per integrar-se dins d'un nou grup (els immigrants).

2. Bilingüisme social

Es tracta de situacions on el bilingüisme individual afecta col·lectius sencers d'una societat.

Si bé és normal que en un mateix estat hi hagi més d'una llengua, no ho és tant que dins d'una mateixa comunitat lingüística hi hagi bilingüisme. Aquest ha estat ocasionat com a conseqüència de guerres, ocupacions colonials, situacions polítiques, econòmiques o socials en què un poble en domina un altre. En aquest cas, els parlants d'una llengua es veuen obligats a conèixer tota una segona mateixa llengua. Aquest cas es coneix com **bilingüisme unidireccional**, perquè els parlants de l'altra llengua no aprenen la dels primers. Les normes d'ús estableixen quina llengua s'ha d'emprar en cada situació, i la nova llengua apresada ocupa els àmbits d'ús més formals.

El bilingüisme dels pobles no és un fet *natural*, ja que per a cada societat basta una llengua.

3. Bilingüisme territorial

Es dona quan en un país trobem geogràficament ben delimitades les diferents comunitats lingüístiques. Cadascuna d'elles disposa d'una sola llengua pròpia.

És del cas de Bèlgica: el nord parla holandès i el sud francès, la capital és bilingüe, i a més hi ha unes petites regions de parla alemanya. (*És curiós comprovar com fins i tot dins l'exèrcit hi ha una secció de parla francesa i una de parla holandesa*).

També n'hi ha a Suïssa: cada cantó té una llengua pròpia (alemany, francès, italià i romanx o retoromànic, aquest en una situació d'inferioritat oficial).

En conclusió, el concepte de bilingüisme només es pot aplicar amb correcció si ens referim a persones concretes.

Si ens referim al conjunt d'una societat, és més adequat parlar de conflicte lingüístic o diglòssia que no de bilingüisme social.